

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

III. De subiecto charitatis tam proximo quam remoto; speciatim an
eiusdem speciei & intensionis sit in via & patria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

elici actum supernaturalem dilectionis Dei; nec sanctos vnquam ita fuisse operatos; qui tamen à cognitione naturali incipiendo, sæpe & facile transire potuerunt ad cognitionem fidei, aliamue supernaturalem; cui si velut regulæ dilectio Dei etiam vt auctoris naturæ inniteretur, etiam ipsa hæc dilectio Dei vt auctoris naturæ supernaturalis esse potuit, vt superius dictum.

80 Ad sextum responderetur, posse quidem, absque auxilio intrinsece supernaturali, amari Deum, vt authorem bonorum supernaturalium, si vobula vt specificatiue accipiatur, & dicat solum conditionem materialem obiecti, non autem si accipiatur reduplicatiue, dicens rationem formalem obiectiuam, vt dictum superius quæsto 1. assert. 2.

Ad septimum responderetur, illud, quia homini Christiano honestum est, similiter dicere posse, vel conditionem materialis obiecti, si id ipsum cognitionem solum naturali proponatur; vel rationem formalem obiectiuam, si supernaturali assensu concipiatur: priori ratione potest terminare actum naturalem; posteriore non item; quia immediata regula actus supernaturalis debet esse actui proportionata, adeoque supernaturalis, non naturalis.

81 Ad octauum responderetur, absolute negando assumptum; quia lumen solis v. g. quamuis sit, virtus essentialiter perfectior, quam calor ignis, ac simul quatum potest in effectum influat, producit tamen eiusdem speciei calorem cum calore ab igne producto. Ad confirmationem dico, naturalem angeli superioris intellectionem circa idem obiectum, essentialiter perfectiorem esse, non præcise aut vltimate ob diuersitatem specificam principij, hoc est, potentia intellectiua; sed principaliter ac potissimum ob diuersitatem obiecti formalis Quo, omnibus obiectis cognitis communem, eamque desumptam ex diuerso modo intelligendi, seu diuersitate specierum, magis vel minus vniuersalium, quibus diuersimode idem obiectum vtrique repræsentatur, vt suo loco de angelis dictum.

82 Ad nonum responderetur, amorem simplicis complacentiæ, itemque desiderium inefficax, & spem circa idem obiectum creatum, prout actibus voluntatis conueniunt, non esse actus diuersæ speciei essentialis, sed solum accidentaliter differre; sicut nec appetitus concupiscibilis & irascibilis in voluntate differunt, vt dictum tomo 2. disp. 2. q. 4. dub. 1. Prout vero dicunt passiones appetitus sensitui, differunt quidem specie, non morali ex obiecto desumpta, sed naturali, desumpta ex diuersa corporis alteratione. Alioqui enim rationem presentis aut futuri, circa idem obiectum, constat solum esse differentiam accidentalem, vt diximus ibidem dub. 2.

Ad decimum negatur assumptum; per actus enim solum generantur habitus ipsis similes, adeoque eiusdem generis; neq; vero per actus supernaturales generari in nobis habitus naturales, ex instituto docuimus tom.

2. disp. 6. q. 4. dub.

1. n. 18.

DVBIVM III.

De subiecto Charitatis, tam proximo, quam remoto; spectatum, an eiusdem speciei & intensiois sit in via, & in patria.

S. Thomas 2. 2. q. 24. a. 1. & 7. ad 3.

83 **Q**uod ad subiectum proximum charitatis attinet, nulla est difficultas, aut controuersia. Constat enim ex dictis dubio præcedenti, charitatis subiectum proximum esse voluntatem, vt docet S. Thomas quæst. 24. a. 1. nemine repugnante. Ratio est; quia cum pro obiecto formali habeat bonum, idque non sensibile, sed intelligibile, actusque eius immediate elicitus sit amor eiusdem boni, vt dictum, necesse est, vt tam actus, quam habitus charitatis immediate sit in voluntate; quandoquidem in eadem potentia inest habitus, in qua est actus immediate per habitum elicitus.

84 Et quamuis ad feruentem amorem voluntatis, seu etiam delectationem de Deo ac bono diuino, per redundantiam quandam, in appetitu quoque sensitiuo subinde possint existere motus aliquo modo similes; non tamen ideo in appetitu sensitiuo vllus peculiaris habitus charitatis, aut charitati respondens, est ponendus; vt etiam docet Arragonius q. 24. art. 1. tum quia ipse quidem appetitus in obiectum charitatis secundum se nulla ratione tendere potest: tum quia propter eiusmodi actus, solum ex redundantia & sympathia quadam in potentia inferiori existentes, non est necessarius vllus peculiaris habitus; sed sufficit habitus, seu vis operatiua, potentia superioris, ex qua talis redundantia sequitur.

85 **Q**uod vero ad subiectum remotum charitatis attinet, certa & extra controuersiam sunt hæc sequentia. I. Subiectum remotum charitatis esse posse omnes viatores huius vitæ, quamuis sint peccatores, & præcisi seu reprobi; nam & hi capaces sunt iustitiæ & gratiæ sanctificantis, vt suo loco dictum; non autem dæmones, aut damnatos, qui omnis iustitiæ & gratiæ supernaturalis incapaces sunt, vt etiam de spe dictum quæst. præced. dub. 2.

86 II. Subiectum remotum charitatis, tam secundum actum, quam secundum habitum, actu ac re ipsa esse omnes iustos viatores, tam huius, quam alterius vitæ, etiam si in purgatorio existant; quandoquidem ipsa iustitia seu gratia sanctificans, vel in charitate consistit, vel ex lege Dei cum ea infallibiliter est connexa, vt suo loco de gratia dictum tom. 2. disp. 6. q. 4. dub. 2.

87 III. Sed & in Christo, ac Beatis omnibus, tam hominibus, quam Angelis, actu & re ipsa esse, tam actum, quam habitum aliquem charitatis; vt constat tum ex adducta ratione; tum ex illo Apostolici. Corinth. 13. v. 8. *Charitas*

nunquam excidit: quod proinde sine errore in fide negari non potest.

87 Hæc vero cum certa sint, & extra controuersiam, dubium tamen & controuersum est primo, an habitus & actus charitatis eiusdem speciei sint in via; & in patria. Et vero non desunt ex Scholasticis, qui negant, actum charitatis in via & in patria eiusdem speciei esse. Ita docent Scotus in 3. distinctione 3. r. q. vn. Lychetus ibidem, Capreolus in 1. distinctione 1. quæstione 3. Caietanus 1. part. q. 82. artic. 2. (licet aliter sentiat hic quæst. 24. a. 7.) Ferrariensis 3. cont. gent. c. 62. Pesantius 2. 2. q. 24. artic. 12. disp. 1. qui putant, Deum clare & obscure cognitum variare rationem formalem obiecti diligibilis: quod etiam significat Dionysius Carth. in 1. d. 17. q. 8. Contraria vero sententia est communis Theologorum, vt inferius dicitur.

88 Secundo controuersum est, an charitas viæ & patriæ, siue in eodem, siue in diuersis subiectis, sit, aut esse possit eiusdem, seu æqualis intentionis; adeoque eadem numero in utroque statu existens. De qua re sunt tres Doctorum sententiæ. Prima sententia absolute affirmat, tum æqualem, tum etiam maiorem intensiorem charitatis, tam quoad actum, quam quoad habitum, esse posse in aliquo viatore, quam in aliquo Beato; neque re ipsa charitatem cuiusque iusti, seu in actu, seu in habitu, quoad intensiorem esse maiorem, quam fuerat eadem eiusdem etiamnum in terris existentis. Ita sentire videtur Bonauentura tom. 2. myst. Theol. capit. 2. part. 2. vbi dicit, *amorem illum, quo sponsus in vita ista diligitur eundem esse numero cum illo, quo in æternitate beatificatorum omnium mentibus vnietur.* Idem aperte docent Vega libro 15. in Tridentinum capit. 15. grauiori tamen censura, quam par est, notans contrariam sententiam. Idem de habitu charitatis docet Azor tom. 1. libro 9. cap. 3. quæstione 8. post Gandauensem quodlib. 5. quæstio. 22. & Almainum, quem citat Arragonius hic quæstione 24. artic. 7. Idem, vt nunc video, tradit Suarez disp. 3. de charitate sect. 3. & 4. & alij quidam recentiores. Ratio est; tum quia status viæ, adeoque augmenti charitatis, finitur cum hac vita. Tum quia non apparet, à quo, & qua ratione destruat, habitus charitatis huius viæ in ingressu beate vitæ. Fauet etiam Apostolus loc. cit. vbi simpliciter pronuntiat, charitatem nunquam excidere.

90 Secunda sententia est Caietani hic quæst. 24. articulo 7. vbi distinguit in charitatis actu, alijsque formis & actibus animalibus, duplicem intensiorem, alteram ex parte obiecti, scilicet secundum maiorem approximationem ad obiectum; alteram ex parte subiecti secundum maiorem attentionem seu expeditionem subiecti, in hoc consistentem, quantum ad charitatem attinet, quod anima expedita à visione enigmatica, & posita in faciali visione DEI, in ipsum totaliter actualiter fertur; quod impossibile est conuenire viatori. Quo fit, inquit, vt quantumcunque aliquis proficendo in hac vita appropinquet ad Deum, magis ac magis in charitate crescendo, nunquam peruenire possit ad hoc, vt totaliter actualiter

amet Deum, sicut videns illum facie ad faciem. Et ita licet charitas viæ in B. Virgine fuerit quandoque maior, secundum illam quantitatem (ex parte obiecti) quam charitas Angelorum vel Archangelorum. Et c. nunquam tamen fuit in via eius charitas æqualis simpliciter, charitati minimi in patria, quia charitas patriæ est quanta duabus diuersarum rationum quantitativis, ad quarum alteram charitas viæ non potest peruenire. Ita Caietanus; quem sequitur Arragonius hic cit. q. 24. a. 7. Nec in re dissentit Bannes; nisi quod hic, ad verborum proprietatem & significationem magis accommodata, asserit, charitatem patriæ necessario intensiorem esse ex parte obiecti, non subiecti, vt loquitur Caietanus: nimirum quia ab ipso obiecto, multo quam antea clarius cognito, prouenit maior intensio charitatis in patria.

Ratio huius sententiæ est; tum quia ex vna parte non leuis suadet ratio, vt dicamus, eandem esse intensiorem charitatis viæ & patriæ, vt dictum, ex altera vero parte ipsa maior & clarior cognitio diuinitatis in patria, maiorem etiam amorem arguit, vt dicemus: quorum vtrumque hæc sententia recte sibi videtur defendere. Tum quia etiam in visione, alijsque qualitativis, & actibus animalibus, duplex eiusmodi intensio necessario constituenda videtur. Aliam enim intensiorem visio habere videtur ex eo, quod obiectum clara luce collustratum conspicitur; aliam, quod oculus idem obiectum sub crepusculum magno conatu & nisu, quamuis non nisi sub obscure illuminatum, conspicit.

Tertia sententia simpliciter & absolute asserit, charitatem in patria simpliciter & absolute esse intensiorem. Ita cum alijs docet Azor tom. 1. libro 9. cap. 3. quæst. 8. vbi ait; *suo iudicio, communem esse Theologorum opinionem, vt constat, inquit, ex S. Thoma, Bonauentura, Richardo, Ockamo, Argentina, & Gabriele 3. dist. 27. & 28. & Henrico quodlib. 4. q. 25. actum charitatis in via nunquam posse ad tantum magnitudinis gradum peruenire, vt æquet magnitudinem amoris Beatorum; licet, vt ipse ibidem addit, habitus charitatis idem sit in via, & in patria; de qua re infra. Certe quidem hanc esse S. Thomæ, imo tandem etiam ipsius Caietani, sententiam, infra perspicue ostendemus, explicando nostram sententiam, quæ his assertionibus continetur.*

93 ASSERTIO I. Habitus charitatis in via, & in patria, est eiusdem speciei. Hæc est communis, & certa Theologorum sententia; quæ cum S. Thoma hic q. 24. a. 8. & 9. & in 1. 2. q. 97. a. 6. tradunt commentatores omnes. Probatur aperte ex illo Apostoli 1. Cor. 13. v. 8. *Charitas nunquam excidit; siue Prophetia euacuabuntur, siue lingua cessabunt, siue scientia destruetur.* Vbi Apostolus necessario loquitur de charitate, quam habemus in hac vita, secundum suam specificam rationem & essentiam spectata, vt ex antithesi patet; quando constat, scientiam, seu Prophetiam secundum rationem genericam, in cælis non esse desitutam. Ratio sumitur ex asserione sequenti.

ASSERTIO II. Sed & actus charitatis in via, & in patria, eiusdem sunt speciei; ac, p. inde vniuersim.

charitas secundum suam rationem specificam, eadem permanebit in patria. Ita cum S. Thoma loc. cit. habet communior cæterorum Scholasticorum sententia, contra Scotum, Caietanum, & alios superius citatos; quam hodie defendunt plariq; recentiores, ac præter citatos, etiam Medina 3. part. q. 19. a. 3. Bannes 2. 2. q. 24. a. 8. Valentia tom. 2. disp. 5. q. 7. pun. 4. Suarez hic disp. 3. sect. 3. Vasquez 1. 2. disp. 2. c. 2. & d. 195. n. 19. & 3. par. d. 64. c. 3. & Luisius Turrianus hic disp. 77. dub. 6.

95 Probatur assertio ex eodem dicto Apostoli, ubi is loquitur de charitate huius vitæ, idq; maxime etiam considerata quoad actum secundum, ut sancti quoq; intellexerunt, & constat itidem ex adiecta antithesilinguarum, & prophetiæ; quæ vel solum, vel maxime ad actum secundum pertinent, ut suo loco dictum. Ratio est; tum quia ut dictum, habitus charitatis in via & in patria est eiusdem speciei: & valde improbabile videtur, quod nonnulli asserunt, habitum quidem charitatis utrobique esse eiusdem speciei; non tamen actus: cum tamen ex diuersitate specifica actuû defumatur distinctio specifica habituum, ita ut quando habitus aliquis nequit elicere actus eiusdem speciei, cum ijs, qui eliciuntur ab alio habitu, necessario etiam ipsi habitus specie distincti videantur. Tum quia in charitate vitæ nihil imperfectionis est, quæ patriam dedecet. Tum quia utrobique manet idem obiectum formale, præcedenti dubio explicatum, nempe Deus vel ut summum in se bonum, amabile amore benevolentia seu amicitia: etiam si applicatio obiecti, nempe clara vel obscura visio, atq; etiam nonnullæ materiales conditiones obiecti vel actus, puta absentia, vel præsentia; libertas vel necessitas, &c. ad amoris essentiam per se impertinentes, diuersa sint.

Ex quo etiam soluitur fundamentum contrariæ sententiæ; quia Deus clare vel obscure cognitus, non variat rationem formalem vel essentialè obiecti diligibilis, ut putarunt Scotus & Caietanus; sed solum applicationem eiusdem obiecti; quandoquid ex veriori philosophia, actus intellectus, ad actus voluntatis consequentes solum intencurrunt per modum proponentis seu applicantis obiectum; qui proinde non mutant rationem essentialè actuû voluntatis; nisi simul ratio regulæ & motiui seu obiecti formalis mutetur, ut dictum dub. præced.

96 **ASSERTIO III.** Non datur duplex intentio in actu charitatis, vna ex parte obiecti, altera ex parte subiecti, ac proinde fieri non potest, ut actus charitatis in patria secundum vnâ intentionem sit maior charitate in via, secundum alteram vero sit æqualis, aut minor. Ita contra secundam sententiâ superius relatam, circa controuersiam secundam, adeoq; contra Caietanum, Bannè, Arragoniû, sentiunt cæteri auctores speciatim Suarez, Azor, Luisius, Vasquez, & ipsemet S. Thomas loc. cit. qui nusquam duplicis eiusmodi intentionis meminit. Eandem sententiâ, mutata priori tandem docuit Caietanus hic quæst. 24. a. 7. ut inferius dicetur.

Ratio est. Tum quia perfectio intensiua actus, etsi pendeat aliquo modo, tum ex obiecto, tum ex subiecto, sicut & ipse actus; re tamen non dif-

fert ab ipsa indiuidua entitate actus; quæ cum sit vna per se, non potest ex duabus diuersis intentionibus, seu entitatibus diuersis intensiuis coalescere. Tum quia impossibile est, ut ex parte obiecti crescat intentio, nisi etiâ ex parte subiecti accedat maior conatus seu perfectior influxus potentia, esto minuatur labor & difficultas influendi; ut etiam stante eadè applicatione obiecti, minui potest, ob maiorem perfectionem potentia: Ergo obiectum & potentia non constituunt duas diuersas intentiones, sed vnâ, cum quadam subordinatione; ita ut aliquando radix & prima causa intensiouis sit melior applicatio obiecti, aliquando maior conatus seu attentio potentia, stante æquali, aut minore applicatione obiecti; uti accidit in visione, per quam, stante eodè, aut minori lumine, ex parte obiecti, pro diuersitate maioris attentionis & conatus ex parte potentia, magis vel minus perspicue idem obiectum videtur.

Ex quo patet responsio ad fundamentum contrariæ sententiæ; quamuis enim in visione ex diuersis causis obiecto scilicet melius proposito, aut subiecto magis disposito vel satagente, oriri possit maior intentio; non tamen duplex, sed vna est eiusdem actus intensiouis.

Dices fieri posse, ut eadè visione clarius quidem videatur obiectum, utpote maiori lumine illustratum; cum tamen minus distincte videatur, quâ si minori lumine esset illustratum; ergo duplex saltem est in visione perfectio intensiua; vna secundum claritatem visionis; altera secundum distinctionem. Respondeo negando consequentiâ. Illud enim, clarius videri obiectum, maiori lumine illustratum, dupliciter habere potest sensum; primo, ut clarum denominet & afficiat visionem, ita ut ipsa visio sit clarior; secundo ut denominet solum obiectum, quod scilicet videtur magis illuminatum. Priori sensu non est necesse, ut quoties obiectum est magis illuminatum, id ipsum etiâ videatur clarius; aut si clarius videtur, fieri non potest, quin simul etiam videatur distinctius: posteriori autem sensu, semper quidem obiectum magis illuminatum videtur etiam clarius: sed quæ claritas, hoc ipso, quod obiectum solum afficit, non arguit maiorem perfectionem intensiua visionis; sicut patet in noctuis & vesperilionibus, qui clara luce nihil, aut non nisi imperfecte & remisse vident; ut proinde neutro sensu admittenda sit in visione duplex perfectio intensiua, vna secundum claritatem, altera secundum distinctionem; siue obiectum dicatur videri clari⁹ priori modo, siue posteriori modo. Ea enim est perfectior & intensior visio, quæ clarius & distinctius idem obiectum conspicit; vnde cumq; demum ea perfectio oriatur. Et quamuis etiam in visione, seu actibus cognoscitiuis, aut hæc, aut alia quæpiam pluralitas intensiouis reperiretur, nulla tamen causa esset, cur eadem etiam actibus voluntatis, seu appetitus tribueretur, in quibus nulla talis occurrit ratio multiplicandi intentiones, ut rectè etiam mouit Suarez loc. cit.

99 **ASSERTIO IV.** Intentio charitatis tam secundum habitum, quam actum, est eiusdem rationis intrinsecæ ac essentialis in via, & in patria. Ita recentiores citati pro assertione præcedenti,

alijque

aliquae omnes, qui charitatem vitae & patriae, tam in via, quam in patria, dicunt eiuſdem eſſe ſpeciei, non ſolum quoad habitum, ſed etiam quoad actum; eſt nonnulli de actibus aliter ſentiant, vt dictum. Idem in poſteriori reſponſione expreſſe docet Caietanus hic q. 24. art. 7. vbi inter vtramque intentionem ſolum accidentale diſcrimen collocat: *Ex eſſentialiter diuerſa rationis cognitione hic eſt in patria, conſequitur, inquit, charitas diuerſa rationis accidentaliter, quae conſtituit diuerſa rationis ſtatu in charitate, & conſequenter perfectionem & quantitatem, nempe accidentaliter diuerſam.* Et infra: *Remanet quantitas prior in ſuccedente, ſublato eo, quod erat imperfectionis: ſicut in viro remanet perfectio pueritiae, iuxta doctrinam Apoſtoli, Euacuatis hiis, quae erant paruuli. Sic autem remanere, non eſt proprie loquendo, duas quantitates, aut perfectiones diuerſarum rationum remanere; ſed vnā tantum ſimpliciterv conſummata, retinentem alteram ſecundum id, quod perfectionis habeat.* Vbi hoc ipſo, quod aſſerit, ex intentione vitae, & ea, quae in patria de nouo accedit, vnā coaleſcere perfectionem intentionem, neceſſario ſentit, vtramque; intentionem eiuſdem eſſe rationis ſpecificae & eſſentialis.

Ratio ſumitur ex dictis aſſertione 1. & 2. quia duae formae eiuſdem rationis ſpecificae, qualem diximus eſſe charitatem in via, & in patria, habent etiam intentionem eiuſdem rationis ſpecificae; cum intentio graduum alicuius formae fiat intra latitudinem ſpecificam eiuſdem; nec differentia ſecundum magis vel minus faciat differentiam eſſentialem ſpecificam. Neque huic aſſertioni repugnat S. Thomas hic q. 24. a. 7. ad 3. loquitur enim ſolum de diuerſa ratione accidentali perfectionis intentionem, deſumpta ex cognitione eſſentialiter diuerſa, vt inferius dicitur. Neque eſt vlla ratio, quae contrarium ſuadeat.

ASSERTIO V. Sed & probabile eſt, maiorem ſubinde eſſe poſſe perfectionem intentionem intrinſecam charitatis, tam ſecundum actum, quam habitum, in aliquo viatore, quam in aliquo Beato; imo & charitatem cuiusque iuſti, quoad intentionem, maiorem non eſſe, quam fuerat eade eiuſdem in tertis: eſt quidem alia ratione vtique charitas etiam minima in patria tanquam perfectior ſuperet omnem charitatem in via. Primam & ſecundam partem, quam olim etiam in ſcholis velut probabiliorem docui, tradunt auctores pro ſecunda ſententia ſuperius citati, ſpecialim Vega, Gandaueniſis, Almain, Suarez &c.

Ratio primae partis eſt; quia nemo facile dixerit, charitatem B. Virginis, aut etiam alterius eximie ſancti, in hac vita, quoad intentionem intrinſecam, minorem, aut etiam non maiorem fuiſſe, quam eſt charitas alicuius infantis in patria, qui cum ſola gratia baptiſmali deceſſit, ſive de habitu loquamur, ſive de actu; eſt Vaſquez 1. 2. diſput. 11. numero 21. hac de re dubie loqui videtur.

Idem ſequitur ex ſecunda parte aſſertionis; cuius haec ratio eſt. Tum quia cum vita hominis terminatur via: Ergo & progreſſus in via conſiſtens in augmento charitatis. Tum quia alioqui ſequeretur, aut in caelis, ratione nouae intentionis,

acquiri ius ad nouum gradum gloriae; aut gloriam non reſpondere gratiae & charitati; quorum vtrumque videtur abſurdum.

Neque vero hic diſtinguendum eſt, inter actum & habitum, vt videntur velle Arragonius & Azof locis cit. cum non ſit probabile, actus ſupernaturales in patria excedere intentionem habituum, à quibus eliciuntur; tum ne alioqui dicamus, in pari gradu ſanctitatis conſtitutos, inaequaliter Deum poſſe diligere: tum ne fatendum ſit, actus diligendi in beatis non habere principium in actu primo completum; ſed defectum eiuſdem à Deo ſolum ſuppleri, per actualem concurſum; quod imperfectionem quandam in modo operandi ipſius cauſae ſecunda arguit, qualis à vita beata plane remouenda videtur.

Nec oppoſitum conuincere videtur, quod cognitio Dei, quam ſequitur amor, in patria multo perfectior eſt; quia ex ſola per ſe maiori cognitione, non ſequitur amor ſupernaturalis intentior, niſi etiam principium amoris, qui eſt habitus, ſeu auxilium ſupernaturale, augeatur; quod in propoſito non accidere, rationibus antea adductis vtrumque probatum eſt.

Tertia pars aſſertionis eſt communis Doctorem; & colligitur ex ſcriptura, quae ſtatum gloriae comparat tum luci meridiane, Prouerb. 4. verſ. 18. *Iuſtorum autem ſemita quaſi lux ſplendens, procedit & creſcit vſque ad perfectum diem:* tum ſtatu & aetati virili cum pueritia comparato 1. Corinth. 13. verſ. 10. *Cum autem veneris quod perfectum eſt, euacuabitur quod ex parte eſt. Cum eſſem paruulus, loquebar vt paruulus, ſapiebam vt paruulus, cogitabam vt paruulus. Quando autem factus ſum vir, euacuavi quae erant paruuli; vt etiam interpretatur Sanctus Thomas ibidem lect. 3. Accedit ſingulare illud Matthaei 11. verſ. 11. *Qui autem minor eſt in Regno caelorum, maior eſt ille;* quod in hunc etiam ſenſum commodiſſime accipitur; quamuis non male etiam ad Chriſtum aetate, ſeu hominum aſtimatione tunc minorem reſertatur.*

Ratio eiuſdem partis aſſertionis eſt. Quia charitas & amor in patria conſtans, continuus, perpetuus, indiſtractus, ipſi habitui quoad intentionem perfecte commenſuratus, imutabilis, neceſſarius, & ab omni peccati labe purus eſt; & perfectiſſimam cum Deo, velut amico, communicationem, & in communicatione ſummum gaudium coniunctum habet; quod in ipſum quoque appetitum ſenſituum copioſe redundabit; quando ſimul *cor eſt caro noſtra perfecte exultabit in Deum viuum*, Pfalm. 83. v. 3. cum tamen contraria omnia charitati vitae conueniant. Accedit quod cum amor charitatis ſit peculiatis quaedam participatio diuinæ naturae, & vnio hominis cum ipſo Deo, hinc ſit, vt in patria, vbi Deus perfecte poſſidetur, ſit quaſi domi ſuae, & in loco ac ſtatu ſibi connaturali; in via autem, vbi peregrinamur à Domino, ſit in ſtatu quaſi praeternaturali, vt loquitur etiam Caietanus loc. cit.

Atque ad hunc modum etiam intelligi poſſunt, tum alij, tum imprimis etiam S. Thomas 1. par. q. 117. a. 2. ad 3. & hic q. 24. a. 7. ad 3. dum

ait, non esse eandem rationem quantitatis charitatis via, quae sequitur cognitionem fidei, & charitatis patriae, quae sequitur visionem apertam; ac proinde non posse illam ad huius quantitatem (perfectionis scilicet vnde cunctaque spectata) peruenire.

105 ASSERTIO VI. Probabilius tamen videtur, charitatem cuiusque iusti, quoad actum secundum multo intensiorem esse in patria, quam fuerat eiusdem charitas in terris: esto nihilominus charitas B. Virginis, aut alterius cuiuspiam maximi Sancti, intensior fuerit in via, quam sit charitas alicuius infimi Sancti in caelis. Primam partem ex communi tradit Azor, cum alijs auctoribus citatis pro tertia sententia; eademque; meo iudicio est aperta sententia S. Thomae 1. 2. q. 67. a. 6. ad 3. vbi ait: *Charitas viae per augmentum non potest peruenire ad aequalitatem charitatis patriae, propter differentiam, quae est ex parte causae: visio enim est quaedam causa amoris, ut dicitur 9. Ethic. cap. 5. Deus autem quanto perfectius cognoscitur, tanto perfectius amatur.* Vbi 106 S. Thomas in primis etiam loquitur de perfectione intensiua, secundum quam potissimum augetur charitas in via, & de qua etiam procedit subiuncta ratio eiusdem S. Thomae.

Idem docet S. Thomas hic q. 24. a. 7 ad 3. vbi cum obiectum fuisset; cum charitas patriae sit quiddam finitum, si charitas viae in infinitum augetur potest, sequitur, quod charitas viae possit adaequare charitatem patriae; quod est inconueniens: Ergo. &c. non negat ipse minorem, uti oportebat, secundum oppositam sententiam; sed ea tacite concessa, negat sequelam maioris. Et ad principium illud, quod omne finitum, per continuum augmentum, possit pertingere ad quantitatem alterius finiti quantumcumque maioris, nisi forte id quod accedit per augmentum, semper sit minus & minus, iuxta Aristotelis 3. physic. text. 59. Respondet ipse, rationem illam procedere in his, quae habent quantitatem eiusdem rationis; non autem in his, quae habent diuersam rationem quantitatis: sicut linea quantumcumque crescat non attingit quantitatem superficiei. Non est autem eadem ratio (nempe accidentaliter, ex parte causae) quantitatis charitatis viae, quae sequitur cognitionem fidei, & charitatis patriae, quae sequitur visionem apertam.

107 Vnde ratio non sequitur. Ita S. Thomas; quem in primis loqui de augmento intensiuo, patet tum ex obiectione facta, tum ex titulo articuli, vbi quaeritur *utrum charitas augetur in infinitum*; quod de augmento intensiuo intelligendum, omnes consentiunt; sicut etiam articulis praecedentibus, nimirum 4. 5. 6. de eodem augmento sermo est. Sentit ergo S. Thomas, charitatem viae, saltem in eodem homine, non posse secundum intentionem aequalem esse charitati patriae; idque ob diuersam cognitionem fidei, & apertae visionis, quam sequitur amor, ut inferius dicitur.

108 Probatur eadem sententia, auctoritate Augustini, qui ita aperte docere videtur l. 1. de doctr. Christ. c. 38. vbi ait: *Itaque tria haec sunt, quibus & scientia omnis, & prophetia militat, fides, spes, charitas. Sed fidei succedit spes, quam videbimus; & spei succedit beatitudo ipsa, ad quam peruenitur sumus. Charitas autem etiam istis decedentibus, augetur potius. Si enim credendo diligimus quod nondum videmus, quanto*

magis cum videre ceperimus? Et si sperando diligimus, quo nondum peruenimus, quanto magis cum peruenimus. &c. Aeternum enim ardentius diligitur adeptum, quam desideratum. Et infra c. 39. Ideo manent, inquit, fides, spes, charitas, tria haec, maior autem horum est charitas: quia & cum quisque ad aeterna peruenit, duobus istis decedentibus, charitas auctior & certior permanebit. Certe charitatem in patria augetur, auctioremque permanere, magisque illic Deum diligere, aperte maiorem intentionem charitatis significant.

Et lib. de spiritu & lit. c. 36. ait idem Augustinus: *Quis vero existimare audeat, cum eo ventum fuerit, quod ait, ut cognosciam, sicut & cognitus sum, tantam (non maiorem) Dei dilectionem, se re contemplatoribus eius, quanta fidelibus nunc est; aut illo modo hanc illi tanquam de proximo comparandam? Porro si quanto maior notitia, tanto erit maior dilectio; profectio nunc quantum deest dilectioni, tantum tunc perficienda iustitia deesse credendum est &c. At si credendum est, quod ad tantam dilectionem Sancti peruenire poterunt, &c. procul dubio & ipsa dilectio non solum supra, quam hic habemus, sed longe supra quam petimus, & supra quam intelligimus, erit. Et infra: Quamobrem debet homo, quamuis longe minus amet Deum, quam eum potest amare conspectum, nihil tamen appetere illicitum &c.* Vbi saepius tanquam eertum supponit Augustinus, charitatem viae in eodem homine multo minorem esse charitate patriae.

Ratio eiusdem doctrinae est duplex; vna à priori, altera à posteriori. Ratione à priori ex aequo eandem assignant S. Thomas, & Augustinus; quia cum cognitio boni sit causa amoris, consequens est, per se loquendo, & ceteris paribus, ac ex natura tanto quodlibet perfectius amari, quanto perfectius cognoscitur: cum ergo Deus in patria multo perfectius cognoscatur, quam in via; hic enim tantum obscure & per fide, illic autem facie ad facie, per ipsam visionem beatificam cognoscitur; plane fatendum est, charitatis actum in patria, saltem in eodem homine, multo intensiorem fore, quam fuerit in via. Quae ratio cum vniuersim procedat, de qualibet cognitione, etiam illa, quae ad amandum non necessitat; tum multo maiorem vim habet, de cognitione patriae, quae ad amandum etiam necessitat, amore utriusque ipsi cognitioni seu visioni beatificae proportionato; qui non potest non esse intensior amore huius vitae, ut dictum.

110 Neque satisfacit huic rationi responsio antea allata; quod ex sola per se maiori cognitione non sequatur amor supernaturalis intensior, nisi etiam principium amoris, qui est habitus, seu auxilium supernaturale, augetur; quod in proposito non accidat. &c. Cum enim adducta ratio efficaciter probet, quantum est ex natura rei, necessario sequi ex visione maiorem & intensiorem amorem quam in hac vita praecesserit, simul etiam firmiter probat, auxilium illud diuinum ad magis amandum necessarium, secundum debitum naturae ordinem, non posse deesse; siue illud in habitu consistat, siue in ipso actuali influxu Dei; non secus ac in hac vita proportionatum cognitioni amorem, etiam quoad intentionem, elicere satagenti, auxilium seu concursus Dei ad eam

rem necessarius nunquam denegatur: & vniuersim secundum generalem Dei legem, & prouidentiam, causis secundis ad agendum determinatis, aut sufficienter instructis, nunquam ex parte Dei requisitus concursus deest.

111 Ratio à posteriori est. Quia negari nulla ratione posse videtur, quin gaudium charitatis respectu eiusdem hominis, in patria multo sit intensius futurum, quam fuerit in via, iuxta illud Psalmi 35. v. 9. *Torrente voluptatis tua potabis eos;* & Matthæi 25. v. 21. *Intra in gaudium* (velut maius, quam ab homine capiatur) *Domini tui.* &c. Ergo etiam negari non potest, amorem in patria intensiorem fore, quam in via. Consequenter probatur. Tum quia gaudium de bono amici, respondet amori eiusdem. Tum quia cum vterque sit eiusdem virtutis actus, supponit etiam idem principium; ac proinde si in patria non deest principium requisitum ad elicendum maius gaudium charitatis, non deest etiam sufficiens principium ad elicendum maiorem amorem charitatis. Denique per se incredibile videtur, homines plerumque non nisi tepide Deum in hac vita amantes, etiam post beatitudinem adeptam, non amatuos esse ardentius & intensius.

Ad primam rationem præcedenti assertionem, pro secunda parte eiusdem allatam, respondeo, in hac quidem vita terminari progressum in augmento charitatis, quod nempe viatori competit, & in liberis actionibus eiusdem consistit; at vero non excludi terminum charitatis; qui in altera primum vita, ex vi eiusdem status aduenit; ita quidem, vt tunc homo in charitate non amplius progreditur, sed ad ipsum tamen vltimum charitatis terminum perueniat.

112 Ad secundam rationem, quasi consequens sit, aut in cœlis ratione nouæ intensiōis charitatis, acquiri ius ad nouum gradum gloriæ; aut gloriæ non respondere gratiæ & charitati; Respondeo, neutrum consequens esse. Nam ipsa maior intensio amoris, quia, vt dictum, ex natura rei sequitur ex ipsa gloria, seu visione beatifica, eiusque perfectione, non tribuit nouum ius ad gloriam, sed ipsa potius est pars quædam ipsius gloriæ adæquate spectatæ; quæ gloria vel ob hanc ipsam causam (proportione quadam, non æqualitate arithmetica) respondet quantitati gratiæ & charitatis, etiam habitualis, quod simul cum ipso actu charitatis, ex consequenti confertur. proportionatum augmentum habitus eiusdem gratiæ & charitatis, vt mox dicetur; adeo vt hæc quatuor, habitus gratiæ sanctificantis, habitus charitatis, actus charitatis, gaudium charitatis, sibi inuicem in cœlis secundum intensiōem perfectissime respondeant. Cum vero tom. 2. disp. 6. q. 6. dub. 10. num. 255. negauit, nouos gradus gratiæ in altera primum vita accessuros, locutus fui de accessione gratiæ supra meritum huius vitæ; quale non est augmentum hoc, de quo loquimur; quod non secus ac ipsa gloria sub meritum huius vitæ cadit.

113 Secunda pars eiusdem assertionis est communis Doctorum, vt vidimus. Et quamuis secundum primam sententiam superius relatam, mul-

to facilius intelligatur, tamen etiam secundum hanc nostram sententiam ita commode explicatur. Licet enim, vt dictum, cæteris paribus, maior cognitio maiorem causet amorem, fieri tamen potest aliunde, ob summam inæqualitatem cæterorum, quæ ad amandum amorisque principium concurrunt, vt sunt præexistens habitus gratiæ & charitatis, auxilium gratiæ præuenientis, multitudo, præstantia, ac diuturnitas actuum, quibus charitatis habitus augeri potest, vt aliquando etiam stante æquali aut minori cognitione, maior sit intensio charitatis; quando præsertim charitatis intensio, tam in via, quam in patria, eiusdem est essentia & rationis specificæ.

114 Nec vt opinor contrarium sentit S. Thomas pro præcedenti parte citatus: cuius doctrina tum moraliter, & vt plurimum, tum etiam vniuersaliter respectu eiusdem hominis, accipienda est. Nec nimium premenda vel vrgenda est similitudo lineæ aut superficiæ; tum ne inde pariter deducatur, aut duplicem in patria esse intensiōem charitatis, aut certe essentialiter diuersam: tum ne dicendum sit, neque secundum absolutam, quidem Dei potentiam charitatem viam vnquam intensiue æqualem esse posse charitati patriæ; quod nemo, vt opinor, dixerit.

115 ASSERTIO VII. Idem dicendum est de habitu charitatis & gratiæ sanctificantis: qui proinde manet quidem idem specie & numero, secundum totam suam entitatem, quæ habebat in via; ita tamē vt ei accedat maior intensio, æqualis ipsi intensiōi amoris in patria elicendi. Hęc quoad habitum charitatis, est sententia Caietani hic q. 24. a. 7. responsi. 2. ad 3. vbi loquens de charitate patriæ, præcipue secundum habitum, ait, *in patria remanere quantitatem priorē in succedente, sublato eo, quod erat imperfectionis sicut in viro remanet perfectio pueritiæ, iuxta doctrinam Apostoli, Euacuatis his, quæ erant paruuli. Sic autē remanere, non est, proprie loquendo, duas quantitates aut perfectiones diuersarū rationū remanere, sed vnā tantū simpliciter consummate, retinente alterā secundū id, quod perfectionis habebat. Et propterea non oportebat querere causas, aut modum corruptionis primæ perfectionis, & quantitatis, sed imperfectionis admittæ, (nimirum positæ tum in carentia maioris intensiōis, tum in imperfecto modo operadi, quem habebat in via, superius assert. 5. explicato) de qua non oportet sollicitari; quia scriptum est: Cum venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est.* Ita Caietanus; qui etiam charitatem patriæ & viæ comparat cum luce meridiana, & luce matutina, seu aurora; quas constat inter se non differre, nisi secundum intensiōem. Eadem est sententia S. Thomæ locis citat, qui nihil distinguit inter habitum & actum charitatis; quicquid distinguere videantur Arragonius & Azor, vt dictum assert. 5.

116 Ratio eiusdem assertionis sumitur ex dictis ibidem; quia rationi & naturis rerum admodum consentaneum est, vt actus supernaturales in patria non excedant intensiōem habituum à quibus eliciuntur; ob eam maxime causam, ne fatendum sit, beatos in actu primo non esse sufficienter instructos ad amandum Deum eo amore, qui illis in patria debitus est.

Accedit, quod cum actu intensiori charitatis etiam in via augeatur ipse habitus, ob eam proportionem, quam actus intensior ad eiusmodi augmentum habet, non est existimandum, Deum voluisse, vt in patria, perpetua sit & maneat improprio seu inæqualitas inter actum & habitum, charitatis; etsi maior illa intensio charitatis in patria non se habeat ad actum, velut præmium ad meritum; sed potius vel connaturale principium eiusdem, vt dictum.

117 Et quia charitatis habitus aut idè est cum gratia sanctificante, aut certe pari ac constanti proportionem & æqualitate sibi inuicem correspondet, fatendum est, etiam habitum gratiæ sanctificantis, quamuis in patria idè numero maneat, accessione tamen nouæ intensiois auctiorem fieri, ita vt ipsi charitati vndique sit æqualis.

118 **ASSERTIO VIII.** Actus tamen charitatis ordinariæ non manet idem numero in via, & in patria. Ita habet communis Doctorum sententia, quos citauimus; etsi contrarium significet Bonauentura loc. cit. sed qui tamen commode explicari & intelligi potest, de amore eodem numero ex parte habitus & obiecti, vt rectè notauit Lufius loc. cit. Ratio est; quia ordinariæ, ante instans mortis, simul cum vsu rationis intercepti ac interrumpi solet facultas rectè operandi. Accedit, quod cum vtriusque tam voluntatis, quam intellectus vsus & operatio in hac vita ordinariæ, pendere soleat à concursu phantasmatum, fieri vix potest, vt idem numero seu intellectus, seu voluntatis actus, à viatore elicitus, post hanc vitam permaneat.

119 An autem aliquando in extraordinario casu, puta in B. Virgine, aut alio eximie Sancto, per singulare Dei priuilegium, idem numero actus charitatis in via & in patria permanerit, aut permaneat, non est magnopere disputandum. Affirmat quidem Suarez loc. cit. nec dissentire videtur Lufius ibidem: estque sententia valde probabilis: quia idem numero actus voluntatis, etiam noua cognitione accedente, videtur posse idem numero permanere.

Sed mihi contrarium non minus videtur probabile. Aut enim idem numero manens, secundum intensioem cresceret; aut non: neutrum dici posse videtur. Non primum; quia actus voluntatis idem numero manens, non videtur ex noua ac substantialiter adeo diuersa propositione obiecti secundum intensioem posse crescere. Neque secundum; quia cum post instans mortis, anima immediate sit beata, ac proinde eliciat actum charitatis longe intensiorem, quam in via præcesserit, non est consentaneum rationi affirmare, eam simul habere & retinere actum charitatis eiusdem speciei remissiorem; præsertim quando hic non nisi obscura fidei cognitione nititur, quæ mox in eodem instanti mortis desinit.

Quæres, qua proportionem charitas patriæ in eodem homine intensior futura sit charitate viæ. Respondeo, certam quidem vtique, & vniformem à Deo proportionem cum Beatis omnibus seruari; eamque sine dubio in magno excessus & excellentiæ gradu positam, quoad

scilicet, seruata debita proportione, excessus & excellentia claræ visionis, supra obscuram fidei cognitionem, velut exæquetur: at vero quamnam in particulari eius excessus sit proportio, ipsiusque proportionis quantitas, à nobis definiti non potest, sed soli Deo perspectum est. Vt ob hanc etiã causam verum sit illud Isaia 64. v. 4. & 1. Cor. 2. vers. 9. *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit DEVS ijs, qui diligunt illum.*

Atque ex dictis etiã colligi potest, an actus charitatis in quouis beato sit substantialiter perfectior, quouis actu cuiusvis viatoris. Cum enim vnum sit probabile, non posse eundem numero actum charitatis esse & permanere in via & in patria, consequenter eadem probabilitate dicendum erit, omnem actum charitatis in patria necessario esse numero, adeoque secundum rationem indiuiduam substantialiter distinctum, atque intra eandem speciem perfectiorè, quouis actu cuiusvis viatoris; præsertim quia amor beati non solum secundum intensioem, sed etiã secundum estimationem, ex clara visione infiniti boni prouenientem, aliquo modo perfectior videtur; ita vt ex ipsa etiam vi talis amoris (seclusis alijs auxilijs gratiæ) nequeat in eodem subiecto vllum etiam vel minimum peccatum veniale admittere: quod nulli per se amoris huius vitæ quamuis intensissimo competit.

Dices, ex hoc ipso colligi etiã, hanc differentiam inter vtrumque actum esse specificam, duabus de causis. Primo, quia perfectio appetitiua amoris sequitur perfectionem appetitiuam ipsius cognitionis: cum ergo hæc in beatis sit altioris ordinis, & speciei perfectioris, appetitiue, cuiusvis cognitionis, quæ hic de Deo habere possumus; sequitur etiam appetitiuam amoris esse in ijs altioris & perfectioris speciei.

Secundo, quia quando duo ita sese inter se habent, vt quamuis vnum in suo ordine perficiatur, nunquam possit perungere ad perfectionem alterius, rectè colligitur, vnum esse altioris ordinis siue perfectioris speciei: atqui dicti amores ita se habent; quantumuis enim amor viæ perficiatur, nunquam perueniet ad perfectionem amoris patriæ: ergo hic est altioris ordinis specificus.

Respondeo ad primum, negando consequentiã; quia minor appetitiua amoris sequitur quidem ex maiori appetitiua cognitionis; sed non ita, vt ob diuersitatem specificam ipsius cognitionis, etiã amor secundum speciem necessario mutetur, vt superius dictum. Et potest intra eandem speciem, amor etiam huius vitæ secundum appetitiuam aliquo modo esse perfectior, vt dicemus q. 3. dub. 2.

Ad secundum Respondeatur; negando maiorem: quia posita probabili philosophia, quod intra eandem speciem dentur indiuidua secundum rationem indiuiduam substantialiter perfectiora, pariter fatendum est, vnum in diuiduum, quantumuis in suo ordine perficiatur, nunquam tamen peruenire posse ad perfectionem alterius.

Dixi tamen, solum esse probabile, actum chari-

tatis in patria secundum rationem indiuiduam substantialiter perfectiore esse quavis dilectione viatoris. Nihilominus enim etiam oppositum probabile est: quando etiam in hac vita dilectio secundum appreciationem æqualis esse potest dilectioni patriæ: ita scilicet ut non solum Deum præferat omnibus, quæ cum illo pugnant, sed etiam omnibus omnino creaturis; a deo ut cum tali dilectione, nec minimum etiam veniale peccatum consistere possit. Quod autem dilectio in patria sit omnino imutabilis, & omnimodâ impeccabilitatem adiunctam habeat, id nõ ex vi ipsius per se dilectionis accidit, sed ex vi visionis beatificæ, quæ cessante etiam charitas desinere, ac peccatum subsequi posset, ut pluribus dictum tom. 2. disp. 1. q. 3. dub. 3.

DVBIVM IV.

De productione et augmento Charitatis: an à solo Deo producat; quomodo item, et quantum charitas augeri, siue intendi possit,

S. Thomas 2. 1. q. 24. 2. 2. 3. 4. 5. 7. 8. 9.

EGimus iam hac de re non nihil tom. 2. disp. 6. q. 4. dub. 1. & 4. & q. 6. dub. 8. ut iam eo breuius eam expedire liceat. Et quod ad causam efficientem attinet statuimus sequentia pronuntiata. I. Charitas tanquam virtus supernaturalis ac per se infusa, à solo Deo, velut principali causa efficiente physice producitur. Ita docet S. Thomas cit. q. 24. a. 2. iuxta Rom. 5. v. 5. *Charitas Dei diffusæ est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.* Et I. Ioann. 4. v. 7. *Charitas ex Deo est.* Idem patet ex Concilio Mileuitano can. 4. & Arausicano canone 25. & Tridentino sess. 6. cap. 6. & 7. & canone 3. Ratio est: quia id commune est omni habitui supernaturali, ut à solo Deo tanquã causa efficiente principali producat, ut dictum cit. q. 4. dub. 1.

II. Quocirca etiam nec effectiue physice villo modo per actus nostros (saltè extra sacramentũ) producitur, vel etiã augetur; ut post S. Thomã 1. dist. 17. q. 2. a. 3. habet communis, sed solũ dispositiue, aut meritorie, ut etiã ibidẽ de gratia dictum, & magis infra patebit. Idem tradit Arragonius hic q. 24. a. 2. simul tamen asserens, contrarium non esse omnino impicabile; quod nõ probo ex dictis loc. cit.

III. Neque vero charitas à Deo infunditur homini, iuxta capacitatem seu proportionem naturalis perfectionis; neque adeo mensura eius conditioni seu perfectioni naturæ respõdet, nec ab ea villo modo dependet, sed primario quidẽ & simpliciter ex volũtate Spiritus sancti distributis sua dona, put vult. I. Cor. 12. v. 11. Secundario autẽ & cõsequenter, adeoq; cũ quadã subordinatione ad primã causam, (in adultis) ex varietate dispositionis supernaturalis præuiã, ut ex cõmuni & certa docet S. Thomas hic q. 24. a. 3. Et patet ex illo ad

Ephes. 4. v. 7. *Unicuiq; nostrũ data est gratia, secundum mensurã donationis Christi.* Vnde etiã Matth. 11. dicitur v. 25. *Confiteor tibi Pater &c. quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis.* Et I. Cor. 1. v. 26. *Videte vocatiõem vestrã, quia non multi sapientes, &c. secundũ carnem, &c. sed quia stulti sunt mundi elegit Deus &c.* Et Rom. 9. v. 16. *Non est volentis, neq; currentis, sed miserentis Dei.* Ratio est. Quia vniuersim forma cõmensuratur dispositioni vltimæ; cuius tamen ipsius primaria causa est Deus per gratiã præuenientẽ, quã suo arbitrio dispensat, ut dictũ tom. 2. d. 6. q. 4. d. 4. Et putat Caietan⁹ hic B. Virginẽ, licet omnibus sanctiorẽ, non solũ tamen Angelis, sed etiã quibusdã hominib⁹, quoad naturalẽ animæ perfectiõem, fuisse inferiorẽ.

Nec refert, quod in Angelis gratiæ & charitatis mensura respondeat etiã naturali eorũ perfectiõni. Nã ut recte docet S. Thomas cit. a. 3. ad 3, quia Angeli (secus quã homines) ex natura sua agunt secundum omnes vires potentiæ, hinc factũ est, ut cũ Angeli natura perfectiores, maiore gratiã à Deo præueniẽ, intensiorẽ conatũ ad gratiæ augmentũ adhiberẽt, gratiã, etiã præ alijs, iuxta excessum naturalis perfectiõnis, maiorẽ cõsequerentur, sicut etiã ob eandẽ causam ex Apostolicis Angelis tãto quiq; peiores euaserũt, quãto natura superiores erant, ut suo loco de Angelis dictũ tom. 1. q. 6. du. 1. Plura hac de re de grat. cit. q. 4. dub. 4.

Quod vero ad secundam partem huius dubitationis attinet, An scilicet, quomodo, & quantum charitas augeri siue intendi possit, sequentes assertiones statuimus, iuxta similem doctrinam de augmento gratiæ traditam cit. d. 6. quæstione 6. dub. 8.

ASSERTIO I. Charitatem in hac vita posse augeri & crescere, est de fide. Constat ex Concilio Tridentino sessione 6. capit. 10. & patet ad Philipp. 1. v. 9. *Et charitas vestra magis ac magis abundet.* Ad Ephesios 4. v. 15. *Veritatem autem facientes in charitate, crescemus in illo per omnia.* Et Ecclesia solemni oratione fidei, spei, & charitatis augmentũ postulat. Ratio: tum quia hæc est natura omnium habitũ, ex Aristotele in prædicamento Qualitatis: tum quia charitas est quãsi via, in qua dum à Domino peregrinamur, quotidie progredi debemus, iuxta I. Cor. 12. v. 13. *Excellentiorem viam (Charitatis) vobis demonstro.*

ASSERTIO II. Charitas non augetur ex parte obiecti; sed ex parte subiecti, quoad intensiõnem. Ita docet S. Thomas cit. quæst. 24. art. 5. & communis. Probatur prima pars. Quia quilibet minima charitas, quantum est ex se extendit se ad omnia obiecta per charitatem diligibilia (in quibus nimirum solum reperitur diuersitas materialis, manente eadem ratione formali obiectiua;) secus quam scientia ad sua obiecta scibilia. Secunda pars colligitur tum ex præcedenti, cum non detur alius modus augmenti; tum quia hoc ipsum est cõmune omnibus habitibus, ut dictum.

Addit vero S. Thomas hic, & 1. 2. q. 52. a. 1. & 2. & in 3. parte q. 7. a. 9. & 12. hanc intensiõnem nõ fieri per accessiõnem nouæ entitatis; ut præter alios, ex parte etiam sentit Valentia q. 2. pun. 3. Sed